

Tidsskriftet

DEN NORSKE LEGEFORENING

Dr. Veres og Veres' nål

SPRÅKSPALTEN

ERLEND HEM

erlend.hem@medisin.uio.no

Erlend Hem er professor ved Universitetet i Oslo, instituttsjef ved Legeforskningsinstituttet og leder av Gruppe for norsk medisinsk fagspråk.

Veres' nål er et mye brukt instrument i gynekologi. Hvordan skal navnet til opphavsmannen egentlig skrives?

Veres' nål er en grov kanyle som benyttes for å føre CO₂-gass inn i bukhulen før laparoskopi i buken (1,2). Instrumentet ble oppfunnet i 1930-årene av den ungarske legen János Veres (1903–79) (3,4). Han brukte nåla opprinnelig for å lage pneumotoraks ved inngrep i brysthulen, men etter hvert ble den vanlig også til pneumoperitoneum ved gynekologiske operasjoner. Han publiserte sine resultater først på ungarsk i 1936 og siden på tysk i 1938 (5).

Veres, Veress eller Verres?

Illustrasjon: Tidsskriftet

Nylig fikk jeg spørsmål fra redaksjonen i Store norske leksikon om hvordan navnet skal skrives. På fødselsattesten står det visstnok Veres (6), men selv skrev han etternavnet både som Veres og Veress (3,5,.7). I originalartikkelen fra 1938 brukte han to s-er (5). Enda en skrivemåte som har vært i omløp, blant annet i Store norske leksikon og i Tidsskriftet, er Verres (8). Nokså forvirrende, med andre ord (9).

Den ungarske ambassaden i Oslo anbefalte meg å kontakte Semmelweis-museet i Budapest, som opplyste at Veres er et vanlig navn i Ungarn. Det er slik opphavsmannens navn skrives der. Tidligere var det imidlertid ganske vanlig å bruke ulike navneformer fordi den alternative skrivemåten virket «finere» og at uttalen fungerte bedre på tysk. Kanskje er svaret så enkelt.

Etternavnet til opphavsmannen bak denne nålen ender på s. Da er riktig skrivemåte Veres' nål, altså med apostrof. Etersom opphavsmannen bak nålen kalte seg både for Veres og Veress, må antakelig begge navneformer regnes som riktige (3, 10). Mest taler likevel for formen Veres, ettersom det er denne skrivemåten som brukes i hans hjemland og som står på fødselsattesten.

REFERENCES

1. Schlichting E. Veress' nål. I: Store medisinske leksikon. https://sml.sn.no/Veress%E2%80%99_n%C3%A5l Lest 23.7.2021.
2. Hargest R. Five thousand years of minimal access surgery: 1850 to 1990: Technological developments. *J R Soc Med* 2021; 114: 19–29. [PubMed][CrossRef]
3. Sandor J, Ballagi F, Nagy A et al. A needle-puncture that helped to change the world of surgery. Homage to János Veres. *Surg Endosc* 2000; 14: 201–2. [PubMed][CrossRef]

4. Szabó I, László A. Veres needle: in memoriam of the 100th birthday anniversary of Dr János Veres, the inventor. *Am J Obstet Gynecol* 2004; 191: 352-3. [PubMed][CrossRef]
 5. Veress J. Neues Instrument zur Ausführung von Brust- oder Bauchpunktionen und Pneumothoraxbehandlung. *Dtsch Med Wochenschr* 1938; 64: 1480-1. [CrossRef]
 6. Wayand WU. János Veres: the man behind the needle. *Surg Endosc* 2014; 28: 351-2. [PubMed][CrossRef]
 7. Veress J. Eine Nadel für gefahrlose Anwendung der Pneumoperitoneums. *Gastroenterologia* 1961; 96: 150-2. [PubMed][CrossRef]
 8. Soderstrom RM. "Veress" or "verress" needle. *J Minim Invasive Gynecol* 2005; 12: 99. [PubMed][CrossRef]
 9. Lantz P. Not Verres but Veress pneumoperitoneum needle. *South Med J* 1995; 88: 94. [CrossRef]
 10. Baskett TF. Veres needle. I: Eponyms and names in obstetrics and gynaecology. 3. utg. Cambridge: Cambridge University Press, 2019: 436.
-

Publisert: 21. november 2022. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.21.0559

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2022. Lastet ned fra tidsskriftet.no 29. november 2022.